

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА АНКЕТЕ О
КРЕДИТНОЈ АКТИВНОСТИ БАНАКА**

Извештај за четврто тромесечје 2018.

Београд, фебруар 2019.

Уводна напомена

Народна банка Србије је од 2014. године почела да спроводи анкету о кредитној активности банака. Циљ те анкете је да унапреди анализу кретања на кредитном тржишту увидом у ставове представника банака о оствареним и очекиваним променама и на страни понуде кредита, и на страни тражње приватног сектора за кредитима.

Анкета се састоји од десет питања која се односе на кредите привреди и становништву. Испитаници одговарају о промени кредитних стандарда,¹ као и утицају фактора на њихову промену, затим о промени услова одобравања кредита, промени тражње за кредитима и утицају фактора на промену тражње.

У овом документу сумирани су резултати анкете спроведене од 3. до 23. јануара 2019. године. У анкети су исказани ставови представника банака о променама током четвртог тромесечја 2018. године и очекиваним променама на кредитном тржишту у првом тромесечју 2019. године. У анкети су учествовали представници 25 банака, што обезбеђује репрезентативну покривеност кредитног тржишта, јер учешће ових банака износи преко 99% билансне суме банкарског сектора.

Резултати анкете су приказани у виду нето процената. Нето проценат за одговоре о питањима о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди „знатно пооштрени” и „донекле пооштрени” и збира учешћа банака које су одговориле да су „знатно ублажени” и „донекле ублажени”. Позитивна вредност нето процента указује на нето пооштравање, а негативна на нето ублажавање кредитних стандарда. Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео пооштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда. Када је у питању тражња за кредитима, нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је она „знатно повећана” и „донекле повећана” и збира процената банака које су одговориле да је „знатно смањена” и „донекле смањена”. Према томе, позитивна вредност нето процента указује на нето повећање, а негативна на нето смањење тражње.

У анализи резултата, термин „девизни” односи се на кредите одобрене у страниј валути или динарима који су индексирани девизном клаузулом.

¹ Кредитни стандарди су писане и неписане интерне смернице или критеријуми који одражавају кредитну политику банке (нпр. приоритети у погледу врсте кредита, колатерала, сектора, региона и сл.).

САДРЖАЈ

Резиме	1
1. Кредити привреди.....	2
1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	2
1.2. Услови одобравања кредита привреди	3
1.3. Тражња привреде за кредитима.....	4
2. Кредити становништву.....	6
2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	6
2.2. Услови одобравања кредита становништву	7
2.3. Тражња становништва за кредитима	8

Резиме

Резултати анкете показују да су **стандарди по којима су одобравани кредити привреди** у Т4 2018. **остали непромењени**. Истовремено, конкуренција између банака, нижи трошкови извора за кредитне и већа спремност на преузимање ризика главни су фактори који су допринели **ублажавању кредитних стандарда за динарске готовинске кредитне** (и кредитне за рефинансирање) и **девизне стамбене кредитне становништву**.

Ценовни услови и захтеви у погледу колатерала били су повољнији за оба сектора током Т4. Поред тога, банке су привреди повећале и максималну рочност и износ кредита.

Банке оцењују да је у Т4 **порасла тражња привреде за кредитима**, што је било вођено потребом за финансирањем обртних средстава и капиталних инвестиција, као и активностима у погледу аквизиција других предузећа. Истовремено, **тражња становништва је највише била усмерена ка динарским кредитима намењеним потрошњи и девизним стамбеним кредитима**, која је додатно подржана позитивном ситуацијом на тржишту некретнина.

У Т1 2019. банке очекују **благо ублажавање кредитних стандарда привреди**. Истовремено, очекују да ће стандарди становништву бити благо пооштрени под дејством „других фактора”, док ће тржишни фактори наставити да делују у смеру ублажавања. Банке очекују да цене кредита у Т1 буду ниже за оба сектора. Такође, за Т1 је очекиван даљи раст тражње привреде за кредитима, док ће тражња становништва првенствено бити усмерена ка девизним стамбеним кредитима.

Табела 1. Оцене банака у погледу понуде и тражње издвојених категорија кредита

	Понуда (кредитни стандарди)		Тражња	
	Т4 2018.	Т1 2019. (очекивања)	Т4 2018.	Т1 2019. (очекивања)
Привреда	-	↓	↑	↑
Мала и средња предузећа	-	↓	↑	↑
Велика предузећа	-	-	↑	↑
Пољопривредници	-	-	-	↑
Становништво	↓	↑	↗	↓
Готовински (динарски)	↓	↑	↑	↓
За рефинансирање (динарски)	↓	↑	↗	↓
Стамбени (девизни)	↓	↑	↑	↑
Потрошачки (девизни)	-	↗	-	↑

Легенда:

- ↑ Повећање тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↑ Пооштравање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)
- ↗ Повећање тражње / пооштравање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- без промене
- ↘ Смањење тражње / ублажавање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- ↓ Смањење тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↓ Ублажавање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)

1. Кредити привреди

1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

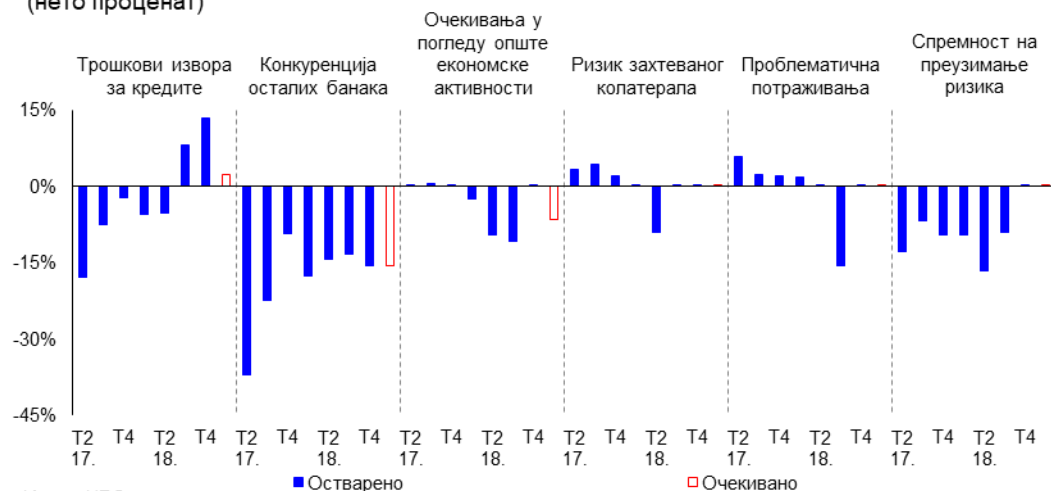
Према оцени банака, кредитни стандарди по којима су одобравани кредити привреди у Т4 2018, друго тромесечје заредом, остали су непромењени, уз оцену да је већина фактора имала неутралан утицај на кредитне стандарде.

Банке очекују да ће се у Т1 2019. благо ублажити кредитни стандарди за готово све врсте кредита, под дејством конкуренције у банкарском сектору и позитивних очекивања у погледу опште економске ситуације.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

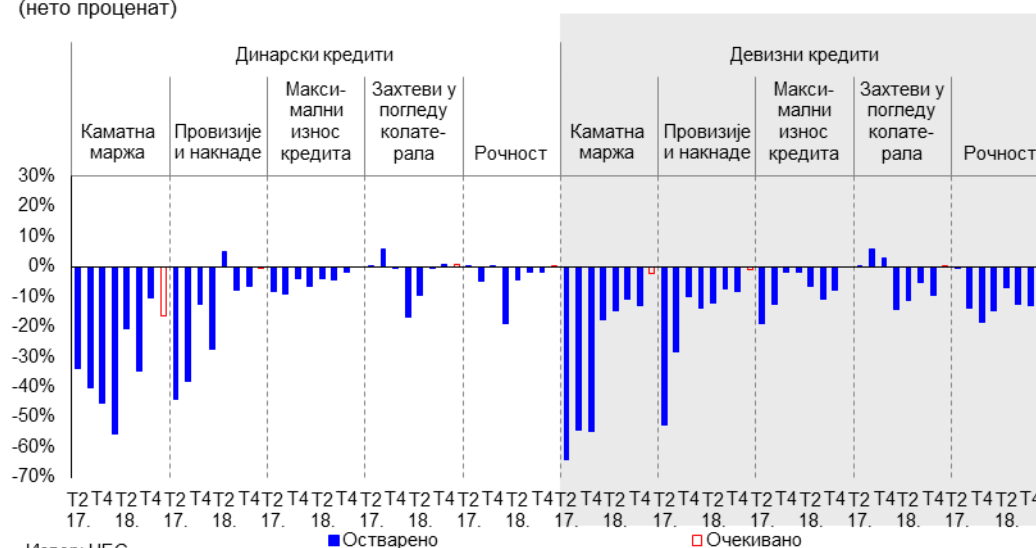
Утицај фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

1.2. Услови одобравања кредита привреди

Према резултатима анкете, банке су током Т4 2018. наставиле да ублажавају ценовне услове кредита, повећале су максималну рочност и износ кредита и смањиле захтеве у погледу колатерала (код девизних кредита). Ублажавање услова било је заступљено за сва предузећа независно од величине. Током Т4 2018, пољопривредницима су кредити одобривани по повољнијим ценовним условима, а повећан им је и максималан износ кредита.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

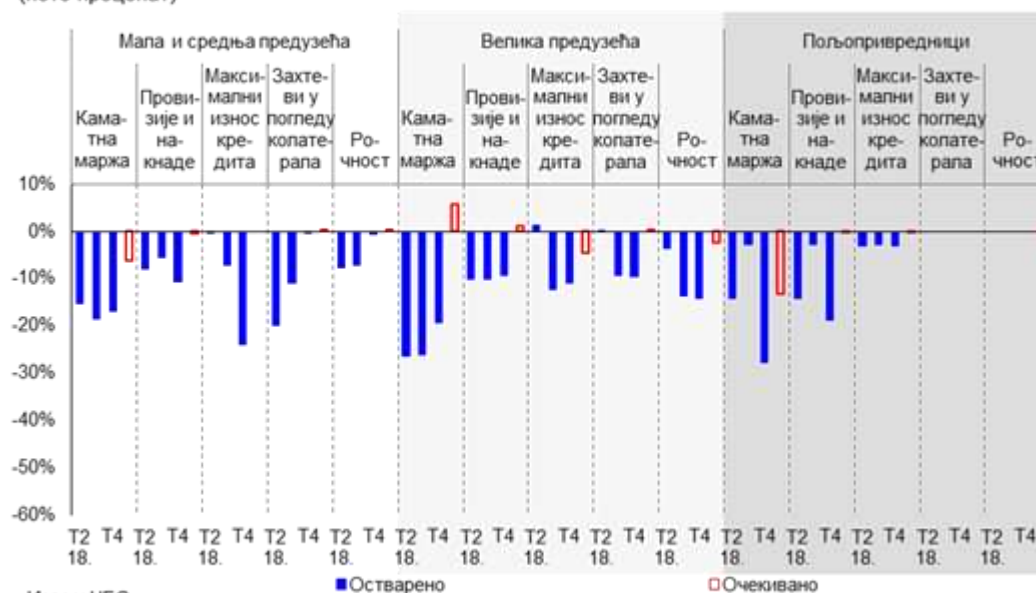

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

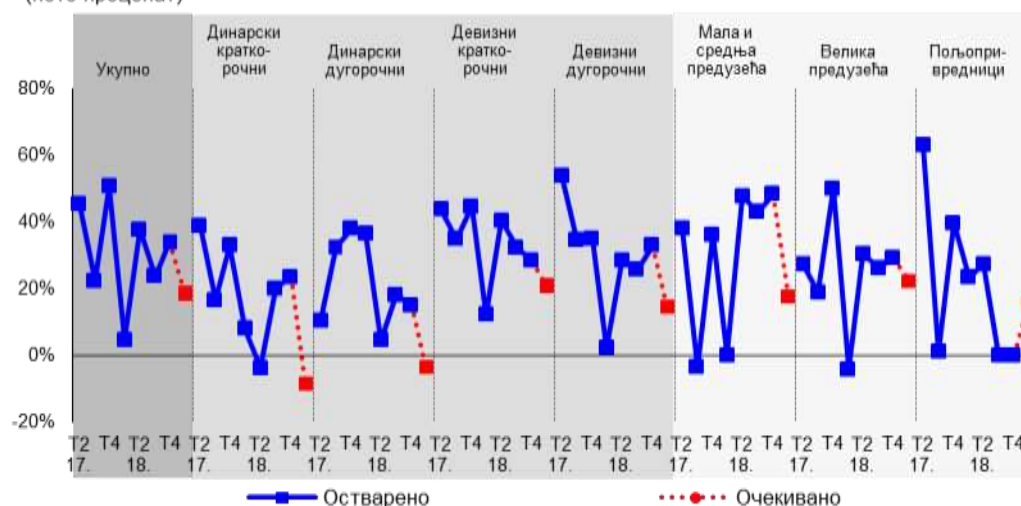
** На графиконима није приказан интензитет промене.

Резултати анкете показују да банке очекују да ће ценовни услови кредита у Т1 2019. бити додатно повољнији за динарске кредите малим и средњим предузећима и пољопривредницима.

1.3. Тражња привреде за кредитима

Резултати анкете показују да банке оцењују да је током Т4 2018. порасла тражња привреде за кредитима, вођена највећим делом тражњом малих и средњих предузећа, а затим и великих предузећа.

Промена тражње предузећа за кредитима
(нето проценат)

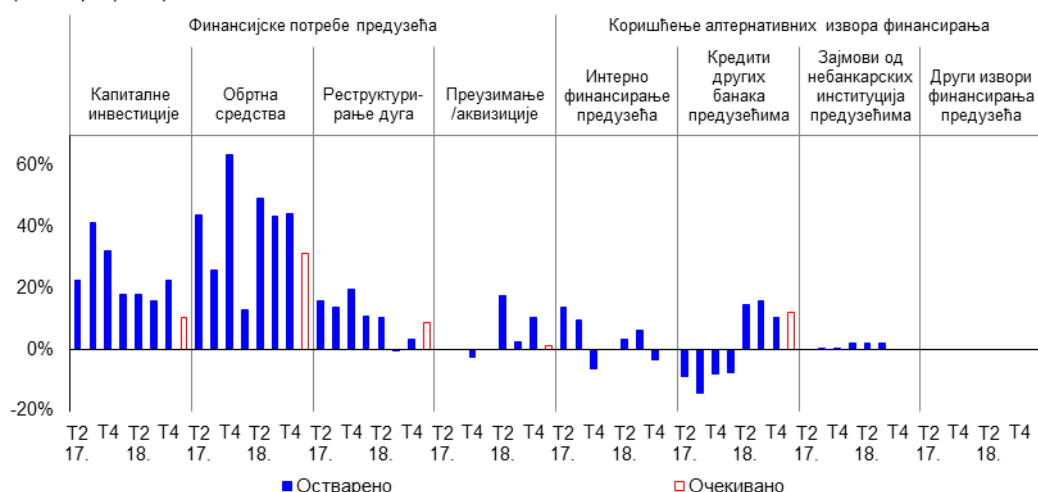

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај фактора на промену тражње предузећа за кредитима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Раст тражње привреде за кредитима био је мотивисан највише потребама за финансирањем обртних средстава и капиталних инвестиција, као и активностима предузећа у погледу припајања/аквизиција других предузећа. Поред тога, одређен број банака цени да је раст тражње био резултат и атрактивности њихове понуде (у односу на конкуренцију).

За Т1 2019. банке очекују раст тражње привреде за кредитима, који ће готово у истој мери бити вођен тражњом великих, малих и средњих предузећа и пољопривредника.

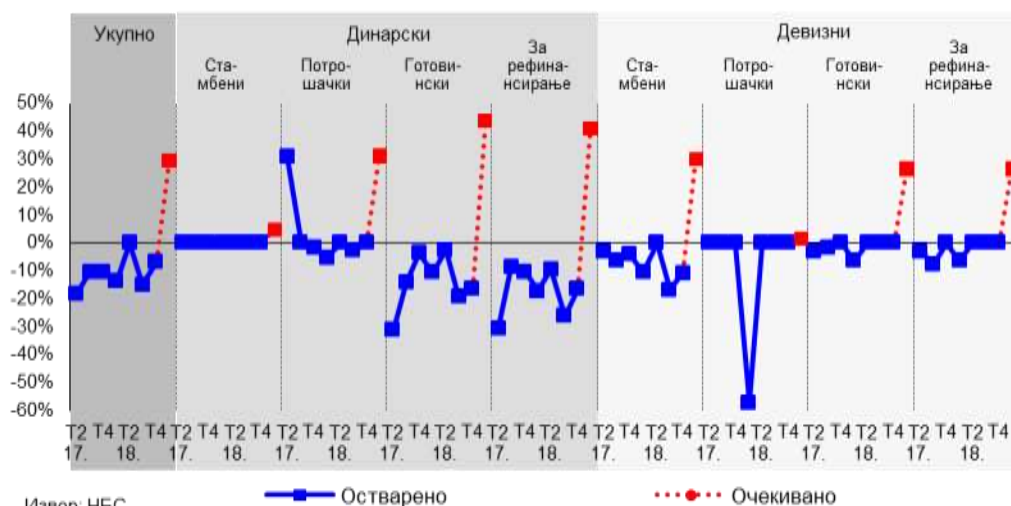
Потребе за финансирањем обртних средстава и капиталних инвестиција, уз потребу предузећа за реструктурирањем својих обавеза, наставиће позитивно да доприносе расту тражње и током Т1 2019.

2. Кредити становништву

2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Оцена банака је да су кредитни стандарди по којима су одобравани кредити становништву током Т4 2018. ублажени за најзаступљеније категорије кредита – динарске готовинске кредите и кредите за рефинансирање, као и за девизне стамбене кредите.

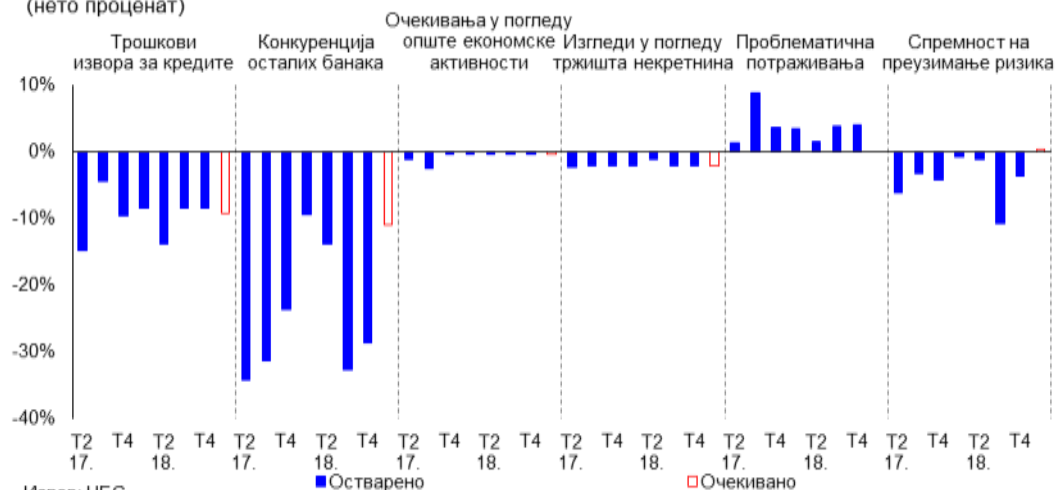
Промена кредитних стандарда у одобравању кредита становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поопштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.
** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај појединих фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поопштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.
** На графиконима није приказан интензитет промене.

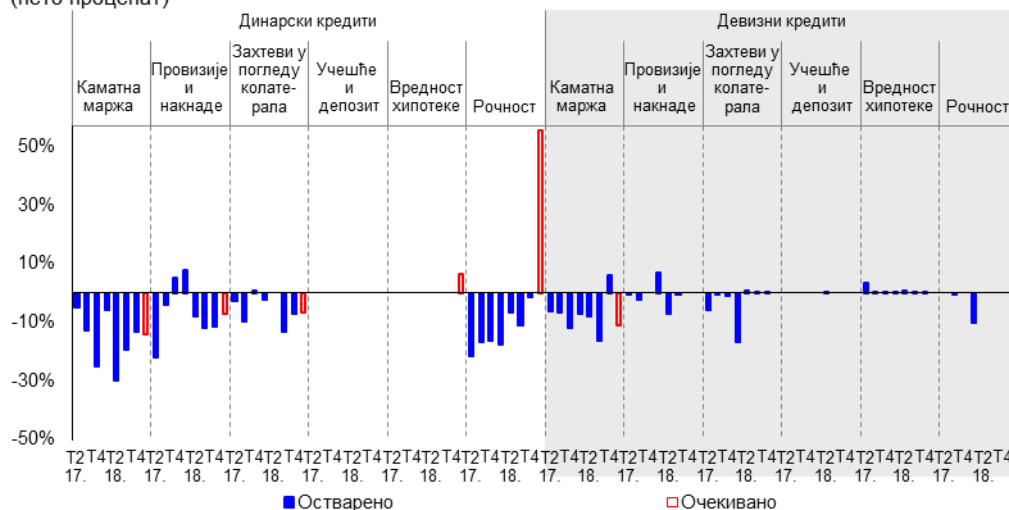
Према резултатима анкете, конкуренција између банака, нижи трошкови извора за кредите и већа спремност на преузимање ризика главни су фактори који су допринели ублажавању кредитних стандарда.

За Т1 2019. банке очекују поштравање кредитних стандарда становништву под утицајем „других фактора”. С друге стране, банке очекују да тржишни фактори, првенствено конкуренција и трошкови извора за кредите, и током Т1 2019. наставе да делују у смеру ублажавања стандарда.

2.2. Услови одобравања кредита становништву

Ценовни услови по којима су одобравани кредити становништву у Т4 2018. били су ублажени за динарске кредите, а смањени су захтеви и у погледу колатерала.

Промена услова за одобравање кредита становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

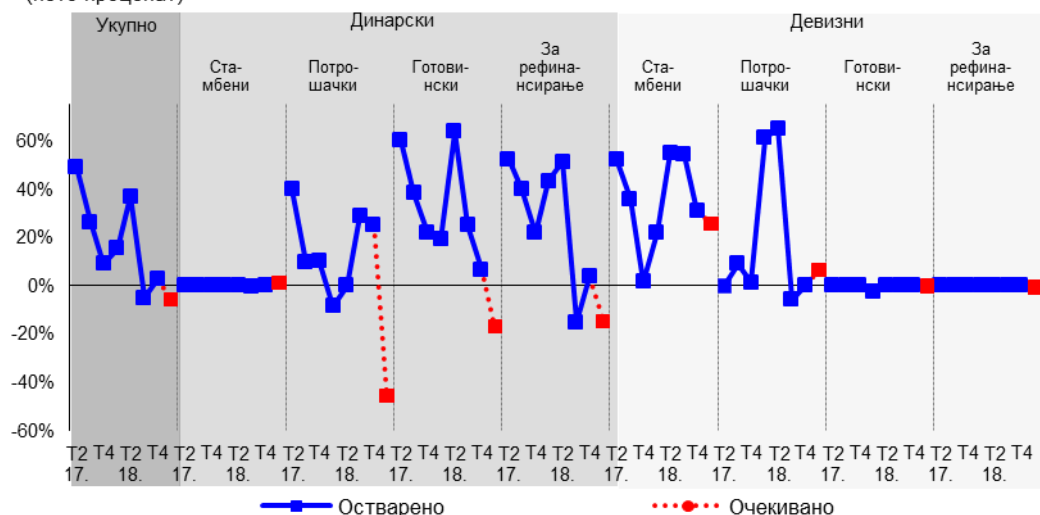
** На графиконима није приказан интензитет промене.

Према оцени банака, каматна маржа, провизије и накнаде, као и захтеви у погледу колатерала, биће смањени током Т1 2019, али се очекује да ће захтеви у погледу рочности кредита бити поштрени и за динарске, и за девизне кредите. То се може довести у везу с новим прописима Народне банке Србије из децембра 2018, када је усвојено више регулаторних мера које за циљ имају да допринесу спречавању настанка *NPL* у банкарском систему и предупреду негативне последице по финансијску стабилност и грађане. Те мере су усмерене ка готовинским, потрошачким и осталим кредитима становништву (а не стамбеним кредитима и минусу по текућем рачуну) с роковима отплате од осам и више година.

2.3. Тражња становништва за кредитима

Резултати анкете показују да је, посматрано на нивоу целог тржишта, током Т4 2018. порасла тражња становништва за кредитима, која је у највећој мери била усмерена ка динарским кредитима намењеним потрошњи и девизним стамбеним кредитима.

Промена тражње становништва за кредитима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај фактора на промену тражње становништва за кредитима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Као и у претходним тромесечјима, тражња је била вођена потребом за рефинансирањем, као и куповином непокретности, која је додатно подржана позитивном ситуацијом на тржишту некретнина.

Банке очекују раст тражње становништва за девизним стамбеним кредитима током Т1 2019, а сматрају да ће се поменуто пооштравање стандарда одразити на смањење тражње становништва за динарским потрошачким и готовинским кредитима и кредитима за рефинансирање.